

Od šatruivanja, bajaranja návad, vrážke.

Šatringa, šatruivanje, čalérstvo, comperníja, z-očárjenje, bajaranje, zvořčenje, vu dnévov šatruivanje, od stvári vkanjanje, nesrečni dnévov, račúnov držanje, decé obránje, prôti tej čúdmno vráčenje i sam Gospodin Bôg zná kákša kríva mišlénja, so od indašnji, blódni poganski národov gori ostánjene blóдне návade, vu šteri so nezevčeni, vu dúhovnoj sleposti živóči národje vervali ino se od níj bojali. Vu vezdášnjem zevčenom vrémni že malokaj štoj dá na njé. Li samo teliko, ka je vu spómenki držíjo i čúdíjejo se nad očákov blódnostjov, kí so šatruivanje za srečno ali nesrečno vervali i mislili. Tá slépa vera i kríva návada dnesdén že níkšega poména nema.

Jas, kí eti v kalendariji gori naménim prinesti, dolí spísati i vópokázati očákov eto slabost, vu šteroj so se oni zgàjali, nemam cíla z-tém vezdášnje pokolénje môtiti, tém ménje znôva v návado prinesti, ár se tak nebi dalô oslepiti. Vezdášnje pokolénje je že dosta naprê vu rázumi i zevčenosti, kak pa, ka bi se

té gnús njega popríjao. Dnesdén ze ešče níšterne vu spómenki bodóče šatringe so samo li teliko, ka od níj špotárno, šálno gucíjo, sprevédno je naprê nosijo, ali níšče ne verje vu níj i nika nedá na njé.

Tak blúzi pred desetimi létmi me je eden gimnázijski krájski profesor oproso naj njemi nakeliko je mogóče vküp spíšem od překmurski stancarov: „Vrázk“, šatring. Mogóče je šteo previditi nakeliko so njegoví domorodci, gde uprav tá blódnost vu velikoj meri láda, od nás bole zaostánjeni. (Jas sem ga nê pítao zakaj volo tó potrebúje.) — Vu tom sem gvúšen, ka je billanc na naše dobro kázao.

Blúzi dvê stô komádov sem njemi mogóči bio vküp spísati. Vu šteri naši lídi jáko máli procent verje i níti minusa nedá na njé. — Te vküp spísane „vrážke“, šatringe v našem Evang. kalendariji po več lét tekáji v ménši obrokaj notri pokázemo. Vu 1940 toga leta kalendariji eto pôť 40 komádov, nasledújavóče objávimo:

a) na gvúšne dní:

Na nôvo leto se od dimnikára (rôraša) senjati, je nesreča.

Či ženska príde nájprve k hízi nesrečo prinesé.

Na Vince dén (jan. 23.) či sunce síja, bode dosta vína, silja i dobra brátva.

Či na Pavlov dén čísto vrémni jeste, de obilno leto.

Či se vrábel v kapelci ali na cesti skóple, dosta vína bode.

Či se na Trikrálovo z-strêhe snêg topí, ali v kolotečnici voda tečé, rodno leto bode; či de pa veterno, zvirno vrémni: prinesé pomor, bojno; či de pa megleno, de nezdravo škodlívno; či de pa té dén snêžen i moker, v-želí bode krúh i dober.

Na svéti post so meli šegô stári lüdje pod sto prinesiti plůžno železo, črtalo, edno veliko tikev, štero tam ostáne pod stolom do tré králov dnéva. V-tom vrěmeni so pod stolom nê pometali. Na trêkrálovo vgojndno rano pri posvétu so poglednoli, ka se náide pod železom? Či je kákšega silja zrno náideno, v onom leti dosta tákšega silja bode, či tikveno semen ali grajly, té pôv de obilen. Na trikrálov dén so pá vó od stola odnesli tá djáne stvarí.

Uprav na svéti post z nôvim bêlim stolnjekom so meli návado sto pokriti, pri štiraj kükláj ga z cvekmi goriprebili i do trikrálov so ga nê vzéli doli. Tô je pa kázalo ôsvetnost svétkov, šteri se na trikrálovo dokončajo, teda je prt doli vzéti i sto z návadnim stolnjekom pokriti.

Či na cvečnico sunce sija (febr. 2.) i lêpi, topel dén je, teda za njim mrzli dnévi prídejo.

Na cvečnico medved vópríde z brloga, či je lêpo vrěmen, nazáj se vrné v-njó spát, či je pa mrzlo, vônê ostáne.

Kê toplêši je sůhšec (február) tēm mrzlêši bode máli tráven (márciuš) i vüzem.

Či Majkeš náide léd, ga spotere, či ga pa ne náide, ga rédo bode.

Máloga trávná snêg škódi sêjanji ešče i te, či ga v-žákli neséjo prék po njivi.

Či je máli tráven sůhi, velki tráven pa moker i hladen : obilna žétva i brátva bode. Kelko meglé bode v-tom měseci, telko plohé príde v leti ; kelko rosé pred vüzmom, telko sláne po vüzmi.

Što lêpi ščé bidti, máloga trávná snêg more vküp pomesti, na péči ali v-péči ga posůhšiti žnjim se spúdrati, popeliti, te de lêpi. (Tô so deklin dostája.)

Či je Gergor (Gergorov dén) čistí : vedrni de mraz, veter snêg pa gedrni.

Šándor, Jožef, Bedenek, na klin vêsita kôpenje. V žákli prineséta toplôčo.

Či na štiridesét mantrníkuv veter píše, de 40 dní píhao.

Či je na vüzemsko nedelo deždž : do risál vsáko nedelo bode deždž i premenjávno vrěmen.

Či se na Tiborca dén (april 14.) trávniki zeleníjo, ne čakajmo dobroga leta.

Či je april vlažen, obilno leto de : či breza obzelení, se nê trbê mraza bojati. Či se margêtica pokáže, či črešnje cvetéjo, cvelo bode i trstje.

Po Gjürgjavom telkokrát bode slána, kelkokrát je preminôče leto pred Mihalovom bíla.

Či v-aprili grmí, rodno leto bode.

Kelkokrát pred Markovom (april 25.) žabe brekečejo, telkokrát bodo po njem múčale. (Telko dní.)

Či na Markovo slavíček mučí, premenjávno vrěmen znamenúje, či pa řtúčka : vugodno, prijétno sprotolétje glási.

Či Gjūri (24. april) vlāt pokáže, silje de se prav osnāvvalo.

Či na Gjūrgjavo povôli cvētja jeste, de obilno leto ; či ga je pa malo : sūkešino i drágočo znamenūje.

Na Gjūrgjavo štal dveri z ščipkom májo šegô prevlěcti, naj comprnice nemrejo notri i neobškōdijo mārhi. V-híz ôkna kroplive zděvajo naj se hūdi. dūhōvje spožgějo, či notri namēnijo idti. Na Gjūrgjavo trbē „baka“ pečti, da sreča bō pri hiži.

Či je Vrbanov dēn (máj 25.) lēpi, de sladko vīno.

Či na Medārda dēn (jun. 8.) deždž ide, teda de 40 dní deždževno i vsāki dēn de menje grozdja i vīna.

Vidova megla (jun. 15.) Petrov deždž (jun. 29.) pojē krūh.

Vida trga žiti korenjē.

Či pred Ivanovim (jun. 24.) kukujca kukūče de fal silje, či pa po Ivanovom, de drágoča.

Či de na srpno Marjo (jul. 2.) deždž šō, de 40 dní šō, či de pa vedrni dēn, de dobro leto. „Marja se oblākov boji, Grumlanca, deždž se ji mrzi.

Či je Jakoba nōč (jul. 25.) vedrna : obilnost de vu vrtaj, či je pa deževna : črvīvi do orēhi i lešnjeki. Jakob blagoslāvla v kopāj silje.

Či v-juliji mravlē velke mravlinjeke rēdijo : trda zīma bode.

Či Eliáš zvē za svoj dēn (jul. 20.) velko zrāka zburkanje, grmlanco, blískanje, vihēr, slāpe, točō narēdi. Sreča, ka rētko gda znā za njega. Od toga dnēva so se stāri slovenje vsigdār bojali.

Či je na Lovrencovo (aug. 10.) lēpo vrēmen, dobro vīno, lēpa jesēn bode. Lovrenc se vu vodō pošči i potom de se hladno kōpati.

Kakše vrēmen de na Bertalaņovo (aug. 24.) tākše bode cēlo jesēn.

(Nadaljāvanje prīde v-prīšestnoga leta kalendariji.)

F. J.

Rak v stārih dobrih časaj, tak se posveča tūdi dnesdēn domāčoj hišnoj zabāvi vsikdār vėkša pozornost. Veliki i mālī, stāri i mlādī, neščejo vėc samo poslušati, nego vsakši želej tūdi sodelivati pri igranji, ār naj si bo to že pri kakšoj koli prireditvi, to je hišnoj zabāvi, ali izleti — ne je mogoče biti brez lastnoga sodelūvanja pri igranji. Pri tom pa vsakši občūdūje i povišāva tiste lūdi, ki znājo igrati na kakšikoli goslaj. Tūdi Vi se lejko navčite igrati na vsakše gosli brez učitelja, če se obrnete na svetovnoznāno fabriko glasbenih instrumetov MEINEL & HEROLD, ki dāva svojim strankam brezplāčen, tūdi deci, razumlivi pouk v igranji. Pri tom pa morete meti, se razmi, dobre gosli s čistim i punim zvokom. Tākše pa dobite zaistino po fāl ceni v fabriki glasbenih instrumentov Meinel & Herold, jugoslovanska odāvna centrāla Maribor št. 242, ār je tā pošila narāvnost iz fabričnoga skladišča. Zahtevajte ešče dnes brezplāčen, lepo ilustrirani cenik!